

Ocenjevanje znanja 3. A – Razvoj slovenskega naroda v 19. stoletju – prvi rok – 21. 4. 2023 –
ocenjevanje traja 40 minut.

20/40

1. K narodnemu prebujenju sta prispevali tudi prvi zgodovinopisni deli. Napiši njuna avtorja. (2 točki)

Poskus zgodovine Kranjske in ostalih
dežel južnih Slovanov Avstrije

Anton Tomaž Linhart

Zgodovina vojvodstva Kranjske,
območja Trsta in goriške grofije

Janez Vajkard Valvasor

2. Kako je na razvoj narodnega gibanja vplival tolerančni patent Jožefa II.? (2 točki)

Dovolil je vse veroizpovedi in omogočil
svobodnejša izražanja mnenj.

omogočilo izdajanje knjig (slovnice ...) - Trubar, Bohorič

3. V predmarčni dobi je industrializacija zajela tudi slovenske dežele. Navedi tri industrijske panoge, v katerih so uporabljali parni pogon in druge tehnične inovacije. (2 točki)

Sehlarstvo, železarstvo, premogunistvo.

tekstilna
industrija

4. Leta 1848 smo med pomladjo narodov tudi Slovenci dobili prvi narodni program Zedinjena Slovenija.

- a) Kdo je avtor letaka Kaj Slovenci terjamo? (1 točka)

Matija Majer - Ziljski

Marko Rohlin.

- b) Kdo je podprl narodni program z ustanavljanjem društev in objavljajanjem podobnih zahtev? (1 točka)

Milen Žigj Zois.

društvi:

br. študentski društvi Slovenija
Društvo Gradec

- c) S pomočjo spodnjega vira in predznanja navedi tri narodne zahteve Slovencev iz programa Zedinjena Slovenija. (3 točke)

»...da se politiško razkropljeni narod Slovencev na Kranjskem, Štajerskim, Primorskim in Koroškim kakor jeden narod v eno kraljestvo z imenom Slovenija zedini, in da ima za-se svoj deželni zbor...«

združenje dežel v skupno državo, dežele s svojim deželnim zborom
dovodjena uporaba slovenskega jezika,
možna združitve s Hrvati oz. Čehi.

sko kot uradni jezik (kolek, sodišča...)

5. Leta 1848 se je bistveno spremenil tudi položaj kmetov.

- a) S pomočjo spodnjega vira in predznanja opiši prvotni odziv kmetov na revolucijo leta 1848. (2 točki)

» Načrt za opustošenje gradu so prebivalci okoliških krajev Iga, Tomišlja, Studenca in drugih napravili že več dni poprej, pa so ga ohranili tako tajno, da niso imeli grajski prebivalci o tem niti najmanjše slutnje.« Laibacher Zeitung, 23. marec 1848

Kmetje okoli Iga so začeli organizirati upore, ^{medsebojno delovanje} ^{izseljevanje gospodov} ^{uničevanje vseh opustošenje gradu} (ki pa so bili kmalu zatrti). ①

- b) Razloži, kako je bil odpravljen fevdalizem, in pri tem opiši tudi eno negativno posledico odprave fevdalizma za kmečko prebivalstvo. (3 točke)

^{zakon o zemljiški odpravi} Fevdalizem je z novim zakonom odpravil cesar Ferdinand, ¹ ki je kmetom omogočil odkup zemlje in samostojno kmetovanje. ~~Kmetje niso imeli več~~ Kmetje so za svoje pridelke morali začeti plačevati veliko več davkov.

6. Na razvoj gospodarskega življenja je bistveno vplivala gradnja južne železnice. Smiselno dopolni spodnjo preglednico tako, da vpišeš mesto, ki je dobilo železniško povezavo, in leto, ko je bila gradnja povezave zaključena. (2 točki)

Leto	Mesto
1846	Trst ✓ ^{Celje}
1848 - 1849	Ljubljana
1857	Črnomelj ^{Trst}

^{Trst}
^{Dunaj}

7. Kljub gospodarskemu liberalizmu v 50. letih je državno politiko zaznamoval novi absolutizem. Navedi in opiši državna ukrepa, ki sta negativno vplivala na razvoj narodnega gibanja v slovenskih deželah. (2 točki)

trgovski zakon
dr. ustveni zakon
prepoved ^{javnih} zborovanj - onemogočilo ~~življenje~~ narodne zavesti 1
uhinitev/cenzura nekaterih časopisov - časopisi z
narodnobiaudilno vsebino niso smeli izhajati (Slovenec, Kranjska
Obelica...)

8. Začetek 60. letih pomeni dobo ustavnosti. Navedi ime ustave, ki je uvajala federalizem, in ime ustave, ki je uvajala centralizem. (2 točki)

federalizem	oktobrska diploma
centralizem	Sebrnarski patent

9. Smiselno dopolni spodnjo preglednico, kjer so prikazane razlike med staroslovenci in mladoslovenci. (4 točke)

Ime	STAROSLOVENCI	MLADOSLOVENCI
Politika	konzervativna	napredna, radikalna
Tabor	klerikalni	liberalni
Časopis	Slovenec	Slovenski narod
Geslo	» Za vero, dom, cesarja!«	"Za svobodo, mirno, državo"

"Za mirno, svobodo, demokracijo"

10. V dobi ustanavljanja smo Slovenci dobili prvi veliki gospodarski družbi. Zapiši njuni imeni. (2 točki)

KID	Kranjska industrijska družba
TPD	Trboveljska gremogokopna družba

11. Padec Taaffejeve vlade in kulturni boj sta povzročila nastanek političnih strank. V prazen prostor pred imena strank vpiši ustrezno značilnost tako, da vpišeš ustrezno število. (3 točke)

1, 3, 2 Narodno napredna stranka
5, 6, 4 Katoliška narodna stranka

~~1~~ Netelovadno društvo Sokol
2 spodbuja nastanek bank in zavarovalnic
~~3~~ bogati meščani, izobraženci, kmetje
4 spodbuja nastanek hranilnic, posojilnic in zadrug
~~5~~ telovadno društvo Orel
~~6~~ prebivalci na podeželju, katoliško meščanstvo

12. Med slovenskimi politiki je na koncu 19. in začetku 20. stol. krožilo več idej o preoblikovanju Avstro-Ogrske, ki bi prinesle rešitev narodnega vprašanja. Napiši imena idej, opisanih spodaj. (3 točke)

Jezikovno, kulturno in politično povezovanje Slovencev, Hrvatov in Srbov.

~~neolinizem~~

Razpad Avstro-ogrske monarhije in nastanek Jugoslavije.

~~Samoprepovedanci~~

Oblikovanje jugoslovanske državne enote z enakim statusom, kot ga imata Avstrija in Ogrska.

~~dualizem~~

~~Federalizem / trializem~~

13. S pomočjo spodnjega vira napiši ime skupine izseljenk iz slovenskega prostora. (1 točka)

» Odhajanje deklet v tujino je bilo v Domžalah sprejeto in odobravano. V domače okolje so tiste, ki so se vrnile, prinesle znanje jezikov, nove navade, modne trende, širino vlemest in male prestižne predmete, potem pa so se večinoma sprijaznile s tukajšnjim vsakdanom.«

slamnikarice

14. Po pomenu, obsegu in številu žrtev gre pri soškem bojišču za največji spopad v zgodovini na slovenskem ozemlju. Navedi štiri posebnosti soškega bojišča. (3 točke)

hribovita področja, naporna za boje
~~skoraj~~ soteske za zasede

boji v jarkih

uporaba novih orožij

podnebje
vrhovi, prelazi, doline

zaklonišča, vzhlepanja v skalo

poljske podstojnice

1

15. Navedi dve novi orožji, ki so ju uporabljali na soškem bojišču. (2 točki)

granata

mitraljez

~~strelsko orožje~~

2

bojna letala...

16. Po sklicu državnega zbora leta 1917 so slovenski politiki pristopili k dveh idejam za rešitev narodnega vprašanja. Smiselno dopolni spodnjo preglednico. (4 točke)

2

	Majniška deklaracija	Krfska deklaracija
Ime politične skupine		Jugoslovanski odbor
Ime predstavnika		dr. Ante Trumbić
Datum objave	30.5. 1917 ✓	20.7. 1917 ✓
Kraljeva družina	Habsburžani	